

Sluttrapport fra Norsk Vanns arbeidsgruppe for gjennomføring av vannforskriften

Mandat og sammensetning

Gjennom første planperiode etter innføring av vannforskriften ble det sannsynliggjort at VA-sektoren risikerer å bli pålagt et urimelig stort ansvar for tiltaksgjennomføring og overvåking for å nå felleseuropeiske miljømål for vannforekomstene. Norsk Vann har i sitt interessearbeid på dette feltet savnet innspill og engasjement fra medlemmene, og ønsket å styrke arbeidet gjennom økt medlemsinvolvering i form av en dedikert arbeidsgruppe.

Styret nedsatte på denne bakgrunn en arbeidsgruppe for gjennomføring av vannforskriften, med mandat å:

- Bidra til å fremskaffe bedre kunnskap om vannforskriftens konsekvenser for VA-sektoren
- Bistå sekretariatet i arbeidet med å påvirke myndigheter og Stortinget til en kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften med tilstrekkelige incentivordninger for VA-sektoren, herunder anleggseiere i spredt bebyggelse
- Arbeide for økt informasjon til VA-sektoren om arbeidet etter vannforskriften og stimulere til økt engasjement

Arbeidsgruppen har hatt følgende medlemmer:

- Anita Borge, PURA, vannområdet Bunnefjorden med Årungen- og Gjerstadvassdraget (leder)
- Monica Nesse, Sandnes kommune
- Dag Erik Håvimb, Melhus kommune
- Trond Møllersen, Hemnes kommune
- Gjertrud Eid, Norsk Vann (tidl. Hamar kommune)
- Toril Hofshagen, Norsk Vann (sekretær)

Arbeidsgruppen hadde sitt første møte 17. januar 2012 og sitt avsluttende møte 1. oktober 2013. Det har vært avholdt 3-4 møter i året, og for øvrig er arbeidet gjort gjennom mailkommunikasjon.

I denne sluttrapporten oppsummerer arbeidsgruppen sine hovedresultater iht. mandatet, samt gir noen anbefalinger for videre arbeid på feltet. Vedlegg til sluttrapporten gir en detaljert oversikt over arbeidsgruppens mange aktiviteter og tiltak innenfor mandatet.

Bidra til å fremskaffe bedre kunnskap om vannforskriftens konsekvenser for VA-sektoren

EUs vanndirektiv er innført i norsk rett gjennom vannforskriften uten en nærmere avklaring av konsekvenser for berørte sektorer, herunder VA-sektoren. Et viktig grunnlag for arbeidsgruppen har vært Norsk Vann rapport B15/2011 «Vannforskriftens økonomiske konsekvenser for kommunene og avløpsanleggene». Arbeidsgruppen har vektlagt å sørge for god spredning og informasjon om denne rapporten til alle relevante målgrupper.

Arbeidsgruppen har også bidratt med innspill til andre Norsk Vann prosjekter for økt kunnskap og veiledning; «Løsningsmodeller for opprydding i spredt bebyggelse» og «Investeringsbehov i vann- og avløpssektoren». Arbeidsgruppen har videre foreslått 3 nye prosjekter på området; hvorav ett er under gjennomføring («ABC Informasjonsmateriell for VA i spredt bebyggelse»), ett er foreslått på nytt for 2014 («Veiledning for VA i fritidsbebyggelse») og ett er foreslått overfor KS/myndighetene («Vannforskriften – god myndighetsutøvelse»).

Arbeidsgruppen har også gitt innspill til relevante forskningsprogrammer/-prosjekter og til myndighetenes verktøy for beregning av kost/nytte, tiltaksbibliotek m.v.

Bistå sekretariatet i arbeidet med å påvirke myndigheter og Stortinget til en kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften med tilstrekkelige incentivordninger for VA-sektoren, herunder anleggseiere i spredt bebyggelse

Rammebetingelsene for helhetlig vannforvaltning er under stadig endring og klargjøring på både norsk og europeisk nivå; i form av bl.a. datterdirektiver til vanndirektivet, veiledninger og domstolsavgjørelser. Arbeidsgruppen har gitt innspill til Norsk Vanns interessearbeid på området, herunder 5 høringsuttalelser til relevante regelverksendringer samt 11 ulike aktiviteter for påvirkning av politisk nivå (Statsbudsjettet, politiske møter, kronikker, brev mv.).

Arbeidsgruppen har dessuten bidratt løpende med innspill til Norsk Vanns deltakelse i nasjonal referansegruppe for vannforskriften, herunder tatt opp temaer som det bør være mer oppmerksomhet og kunnskap om. Den har gitt innspill til myndighetenes veiledningsmateriell, verktøy, konferanseprogrammer m.v. Arbeidsgruppen har også til en viss grad engasjert seg med innspill til Norsk Vanns påvirkningsarbeid på europeisk nivå.

Arbeide for økt informasjon til VA-sektoren om arbeidet etter vannforskriften og stimulere til økt engasjement

En viktig suksessfaktor for en hensiktsmessig gjennomføring av vannforskriften er kommunenes engasjement i arbeidet. Arbeidsgruppen prioriterte tidlig å utgi en egen brosjyre for å informere og mobilisere kommunene: «Hvorfor skal vår kommune engasjere seg i vannforskriftsarbeidet?». Brosjyren ble distribuert i mange tusen eksemplarer og lagt tilgjengelig på Vannportalen og Norsk Vanns hjemmesider.

Arbeidsgruppen har sett på Bulletin som en viktig informasjonskanal og har prioritert å ha ulike artikler på trykk i hvert nummer av Bulletin 2012-2013. Det er også laget maler for relevante kommunestyresaker, som vil gi bedre administrativ og politisk forankring av arbeidet. Videre har arbeidsgruppen stimulert til informasjon og engasjement gjennom en rekke andre tiltak, som foredrag på konferanser/seminarer, dialog med myndigheter og andre organisasjoner, påvirkning av myndighetenes informasjons-/medvirkningsstrategier mv.

Forslag til videre arbeid

Arbeidsgruppen mener at mandatet for arbeidsgruppen har vært hensiktsmessig og at det er innfridd gjennom 2 års arbeid på dette feltet. Samtidig er arbeidet med helhetlig vannforvaltning i stadig utvikling; både på europeisk, nasjonalt, regionalt og lokalt nivå og i form av utvikling av kunnskap og rammebetingelser.

Arbeidsgruppen mener det er viktig at Norsk Vann fortsetter sitt arbeid for å påvirke til en hensiktsmessig gjennomføring av vannforskriften i Norge, sett med VA-sektorens øyne. Det innebærer fortsatt arbeid for:

- Økt politisk oppmerksomhet og kunnskap om vannforskriftens konsekvenser, både på lokalt og nasjonalt nivå
- Økt kunnskap om kommunenes ansvar innen vannforskriften og hva det innebærer i praksis, herunder gi kompetansestøtte til kommunene
- Påvirkning av regelverk, økonomiske rammebetingelser samt veiledningsmaterieill
- Mobilisering av VA-bransjen i høring av forvaltningsplaner 2. halvår 2014

Avløpskomiteen i Norsk Vann vil være den mest sentrale komiteen for oppfølging av dette, i nært samarbeid med vannkomiteen og samfunnsutviklingskomiteen.

Spredt bebyggelse har vist seg å være en nødvendig del av arbeidsgruppens fokus, da både kommunene som myndighet og huseierne i spredt bebyggelse vil få oppleve store konsekvenser av arbeidet etter vannforskriften. Her er det behov for avklaringer og veiledning til både kommuner og innbyggere, og det er viktig at dette arbeidet ivaretas i tiden som kommer. Det må avklares hvordan Norsk Vanns aktivitet innen spredt bebyggelse skal prioriteres og håndteres fremover, i arbeidet med ny strategiplan for Norsk Vann 2015-2018.

Hamar, 8. januar 2014
Arbeidsgruppe for gjennomføring av vannforskriften

Vedlegg: Oversikt over arbeidsgruppens aktiviteter og tiltak

Oversikt over arbeidsgruppens aktiviteter og tiltak

Bidra til å fremskaffe bedre kunnskap om vannforskriftens konsekvenser for VA-sektoren

- Markedsført resultatene av rapport B15/2011 «Vannforskriftens økonomiske konsekvenser for kommunene og avløpsanleggene»
 - Mail-distribusjon av 2-siders informasjonsark om B15 til
 - vannregionmyndighetene m/videredistribusjon
 - prosjektledere for vannområdene m/videredistribusjon
 - Holdt innlegg om rapporten på nasjonal vannmiljøkonferanse 2012 samt hatt rapporten som tema i en rekke andre foredrag

- Kronikker i fagtidsskrifter/presse
- Bidratt i gjennomføring av relevante Norsk Vann prosjekter
 - Løsningsmodeller for VA i spredt bebyggelse (arbeidsgruppen er del av referansegruppe)
 - Investeringsbehov i vann- og avløpssektoren – rapport B17/2013 (rapport B15 har vært grunnlagsmaterieil)
- Fremmet prosjektforslag om Norsk Vann prosjekter
 - ABC informasjonsmaterieil for VA i spredt bebyggelse (arbeidsgruppen er styringsgruppe)
 - Veiledning for VA i fritidsbebyggelse (foreslått på nytt for 2014)
 - Vannforskriften – god myndighetsutøvelse (ikke prioritert i Norsk Vanns prosjektsystem, har oppfordret KS/myndighetene til å ta prosjektideen videre)
- Gitt innspill til forskningsrådets nye program «NYMILJØ» vedr. spredt bebyggelse og tette flater
- Gitt innspill gjennom intervjuer til forskningsprosjektet WAPABAT
- Fulgt med på EU-domstolen og norske myndigheter når det gjelder avgjørelser vedr. vannprising – konsekvensene er ikke klargjort ultimo 2013
- Gitt innspill til behov for bedre data i myndighetenes verktøy for beregning av kost/nytte, tiltaksbibliotek, Vann-Nett m.m.

Bistå sekretariatet i arbeidet med å påvirke myndigheter og Stortinget til en kostnadseffektiv gjennomføring av vannforskriften med tilstrekkelige incentivordninger for VA-sektoren, herunder anleggseiere i spredt bebyggelse

- Bidratt med innspill til Norsk Vanns deltakelse i nasjonal referansegruppe for vannforskriften
 - Løpende arbeid. Arbeidsgruppen har gitt innspill til sekretariatet om temaer i agendaen i forkant av møtene, samt fått tilsendt referat etter møtene
 - Gitt innspill til forvaltningsveiledning 30.01.2013
- Spilt inn aktuelle innlegg til programarbeidet for Nasjonal vannmiljøkonferanse 2012, Forvaltningsplankonferansen 2013 og Avløpskonferansen 2014
- Bidratt med innspill til Norsk Vanns høringsuttalelser til vannforskriften m.m.
 - Høringsuttalelse til forurensningsforskriftens kap. 22 vedr. mudring avgitt 03.10.2012
 - Høringsuttalelse vesentlige vannforvaltningsspørsmål avgitt 20.11.2012
 - Høringsuttalelse til rapportforslag om miljøkvalitetsstandarder for miljøgifter i vann, sedimenter og organismer avgitt 15.03.2013
 - Høringsuttalelse til nasjonale mål for vann og helse avgitt 31.05.2013
 - Høringsuttalelse til veileder om fastsetting av innblandingssoner avgitt 19.11.2013
- Bidratt med innspill og bakgrunn til Norsk Vanns påvirkning av politisk nivå
 - Tatt opp økonomiske konsekvenser og behov for ressurser i Stortingets høring av stat-kommune meldingen 20.03.2012
 - Tatt opp økonomiske konsekvenser og behov for ressurser med statssekretær Westrin i møte 18.06.2012
 - Tatt opp økonomiske konsekvenser og behov for ressurser i Stortingets høring av statsbudsjettet 25.10.2012
 - Drøftet økonomiske konsekvenser og behov for ressurser i møte med Østfold-ordførere og stortingsrepresentanter 04.03.2013

- Presseutspill og mailer til politisk ledelse i 4 departementer 06.03.2013 vedr. investeringsbehov (rapport B17/2013) og behov for midler til bl.a. vannforskriftarbeid på statsbudsjettet 2014
- Politisk budskapsark («Norsk Vann mener») med tema «Helhetlig vann-forvaltning er viktig, men krevende» til bruk under Arendalsuka 2013 m.m.
- Felleskronikk fra Nasjonal referansegruppe i Bergens Tidende 14.08.2013
- Intervju om behov for ressurser i Aftenposten 31.08.2013
- Sendt fellesbrev (5 organisasjoner) til ny klima- og miljøminister om ressursbehovet 05.11.2013
- Tatt opp behov for ressurser og incentiver i Stortingets høring av statsbudsjettet 07.11.2013
- Tatt opp behovet for ressurser og incentiver i møte med MDs statssekretær 22.11.2013
- Bidratt med innspill til Norsk Vanns påvirkning på EU-nivå
 - DNs utsendte rapport om "fitness check" ble vurdert som OK
 - EU-konsultasjon om policy options i Blueprint-arbeidet: Ga innspill i konsultasjonen juni 2012

Arbeide for økt informasjon til VA-sektoren om arbeidet etter vannforskriften og stimulere til økt engasjement

- Laget brosjyren: Hvorfor skal vår kommune engasjere seg i vannforskriftsarbeidet?
 - Målgruppe: Alle relevante nivåer i kommunen (politisk, rådmann, fag – alle disipliner)
 - Distribusjon til kommuner, vannområder, vannregioner, nasjonalt
- Laget maler for aktuelle kommunestyresaker
 - Mal for høringsuttalelse vesentlige vannforvaltningsspørsmål lagt ut på www.norskvann.no og markedsført november 2012
 - Mal for generelt fremlegg av sak om arbeidet etter vannforskriften lagt ut på www.norskvann.no og markedsført november 2012
- Artikkelseie i Bulletin
 - Bulletin 1/2012: Opprydding i privat avløp
 - Bulletin 2/2012: Vannhensyn inn i kommuneplanen
 - Bulletin 3/2012: Nøytral fagkyndig, hvor er du?
 - Bulletin 4/2012: God forvaltning av mindre avløpsanlegg – til miljøets beste
 - Bulletin 1/2013: Interkommunal samarbeid om vann og avløp
 - Bulletin 2/2013: En prosjektleders hverdag i et vannområde: Vannforskriften i høyt tempo
 - Bulletin 3/2013: Støtteordninger ved pålegg om oppgradering av private avløpsanlegg
 - Bulletin 4/2013: Ny veileder for lokal overvannshåndtering for Jæren vannområde: På lag med regnet!
 - Bulletin 1/2014: Vannforskriften: Hvor står vi – hvor går vi?
- Tatt opp med direktoratsgruppen for vannforskriften behovet for infomateriell/maler/verktøy til kommunene, herunder gitt innspill 01.05.2012 om hva som bør ligge på egen vann- og avløpsside på Vannportalen
- Informert om gode eksempler fra kommunene for finansiering av arbeidet med opprydding i spredt bebyggelse og for fordeling av overvåkingskostnader på rettferdig måte

- Gitt innspill til DN om behov for info for tilrettelegging av kommunal forankring av tiltaksanalysene
- Veiledningsmaterieill/maler på miljøkommune.no: Norsk Vann gitt innspill til Klif om innhold primo 2013
 - VA/Miljø-blad spredt bebyggelse: Arbeidsgruppen har tatt opp behov for revisjoner mv. med Norsk Rørsenter og gitt innspill til blad på høring
- Dialog med Miljødirektoratet, UMB, Bioforsk og Norsk Rørsenter om etablering av et kurs- og kompetansesenter for mindre avløpsanlegg på Ås
- Holdt innlegg på konferanser/seminarer:
 - Nasjonal vannmiljøkonferanse 27.-28.03.2012
 - Seminar vannregion Agder 10.05.2012
 - Seminar Vest-Viken 2012
 - Seminar vannregion Glomma 14.06.2012
 - Årskonferansen til Norsk Vann 03.-04.09.2012
 - Seminar vannregion Møre og Romsdal 2012
 - Seminar Trøndelag spredt avløp 06.03.2013
 - Møte vannområde Glomma sør med stortingsrepresentanter fra Østfold 04.03.2013
 - Seminar for Finnmarks-kommuner 09.04.2013